

הנחיות התביעה הצבאית הראשית	פרק העבירות עדכון אחרון: פברואר 2019
--	---

הנחיה מס' 2.06

סירוב להיבדק לשם גילוי שימוש בסמים מסוכנים

כללי

1. בסעיף 250א' לחש"ץ נקבעה סמכות לחייב חיילים להיבדק בבדיקות שעשויות להעיד על החזקה או שימוש בסם מסוכן, כמשמעותו בפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973. הבדיקה המקובלת לשם גילוי שימוש בסמים היא בדיקת שתן, כפי שהוגדר בסעיף 250ג(1) לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן: "החש"ץ"). בסעיף 127א לחש"ץ נקבע כי חייל שנצטווה להיבדק על פי סעיף 250א' וסירב לכך – דינו מאסר שנתיים. כל זאת, כחלק ממלחמתו של צה"ל בנגע הסמים:

"בשנים האחרונות החמירה התופעה של שימוש בסמים במדינת ישראל וכתוצאה מכך – גם בקרב חיילי צה"ל, ונוצר צורך לנקוט באמצעים נמרצים יותר כדי להילחם בתופעה זו [...] לצורך איתור מקרים של שימוש בסמים או החזקתם במסגרת הצבא, חשוב שתהא אפשרות לחייב חיילים להיבדק בבדיקות האמורות, מיד כשמתקבל מידע בעניין זה. בדיקות כאלה יסייעו לאיתור החשודים באופן מיידי, וכתוצאה מכך – לבלימת ההפצה והשימוש בסמים בצבא. השימוש בסמים בצבא מסוכן במיוחד לכשירותו ולכוננותו, וסכנות אלה הן ממילא סכנות לאומיות"

(דברי ההסבר להצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 17), התשמ"ג-1982)
2. בסעיף 250א(א) לחש"ץ נקבעו שני תנאים מצטברים לצורך הוצאת צו המחייב חייל למסור דגימת שתן:
 - א. הסמכות לצוות על חייל למסור את הדגימה נתונה לקש"ב (קצין שיפוט בכיר, דהיינו, בדרגת רס"ן לפחות) המשרת בחיל המשטרה הצבאית.
 - ב. מתן הסמכות מותנה בכך שהקש"ב סבר כי הבדיקה דרושה כדי לגלות החזקה או שימוש על ידי חייל בסם המסוכן. כבסיס לסברה האמורה נדרש קיומו של חשד כנגד החייל בדבר ביצוע עבירות סמים. החשד בלב הקש"ב יכול להתבסס על מידע גלוי, כגון: הפלתו על ידי אחר במסגרת חקירה בעבירות סמים, תפיסת חומר הנחזה כסם מסוכן או כלים לצורך שימוש בסם זה בחזקתו של החשוד וכו'; או על מידע מודיעיני כנגד החייל. לעניין זה נקבע בפסיקת בית הדין הצבאי לערעורים, כי די אף בידעה מודיעינית אחת כדי לעורר את החשד האמור – ראו ע/89/07 טור' **שרעבי נ' התצ"ר**.
3. מדיניות התביעה הינה, כי מקום בו סירב חייל למסור דגימת שתן, על אף שהוצא צו המחייבו לעשות כן, מעבר לכך שמדובר בהתנהגות מפלילה שיש לה משמעות ראייתית בהתאם (ע/132/07 טור' **מועלם נ' התצ"ר**; ע/72/03 **התצ"ר נ' רב"ט שביט**; ע/51/00 **התצ"ר נ' טור' קריחלי**; ע/223/93 טור' **שוקר נ' התצ"ר**), הרי שמדובר בעבירה אשר בנסיבות מסוימות, עשויה להצדיק בפני עצמה הגשת כתב אישום לבית דין צבאי.

פרק העבירות	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: פברואר 2019	הצבאית הראשית

מדיניות העמדה לדין

4. סירב חייל למסור דגימת שתן לאחר שהוצא צו קש"ב בעניינו, יועמד לדין משמעתי ביחידתו, בהתקיים התנאים הבאים במצטבר:
- א. לא מדובר במשרת קבע או בקצין בשירות חובה;
 - ב. אין לחובת החייל הרשעה קודמת בעבירות מעולם הסמים (בין אם בפלילים או בדין משמעתי), לרבות עבירה של סירוב להיבדק ולרבות עבירות על-פי חוק המאבק לתופעת השימוש בחומרים מסכנים, התשע"ג-2013;
 - ג. החייל אינו חשוד בעבירות נוספות לצד עבירת הסירוב להיבדק (כך למשל אינו חשוד גם בשימוש או החזקת סמים מסוכנים), או שהיו קיימים חשדות נוספים נגדו מלכתחילה, אולם נמצא כי אין לחשדות אלו כל תימוכין ממשיים בראיות, ויש לסגור את תיק החקירה ביחס אליהם מטעם זה – להבדיל מן האמור בסעיף 4(ה) להלן;
 - ד. לא מתנהלת חקירה פלילית כנגד החשוד במשטרה או במצ"ח, בחשד לביצוע עבירות מעולם הסמים. זאת, בין אם תיק החקירה הועבר לרשויות התביעה ובין אם לאו, ובתנאי שפרקליט צבאי קבע כי יש בתיק זה ראיות לכאורה כנגד החשוד, בעבירות בהן הוא נחקר. לעניין זה, אין נפקות לשאלה אם היקף החשדות העולים מן החקירה המתנהלת בעניינו של החשוד מצדיקים, לכאורה, לבדם, היקשרות בהסדר מותנה עימו, אם לאו. בשני המקרים - יש להגיש כנגד החייל כתב אישום, הן בגין החשדות האמורים והן בגין סירובו להיבדק.
- כאשר מדובר בחייל אשר סירב להיענות לצו קש"ב אשר הוצא בעניינו, והוא שב וסירב לצו קש"ב נוסף, אך טרם נשפט בגין הסירוב הראשון בזמן - יש, ככלל, להעמידו לדין פלילי בגין שני מעשי הסירוב.
- ה. לא קיים לחובת החייל תיק חקירה קודם במצ"ח, שעניינו בחשד להחזקת קנאביס בכמות שאינה עולה על גרם אחד בלבד, או החזקת כלי המשמש לצריכת סם, אשר נסגר בהתאם להוראת סעיפים 11(א) ו-12(א) להנחיית תצ"ר 2.05 "עבירות סמים";
 - ו. לא קיימת לחובת החייל ראייה מינהלית, המלמדת על כך שביצע עבירות מעולם הסמים בעבר, מעבר לנלמד מחומרי החקירה שבתיק החקירה הנוכחי, כך לדוגמא: תיקי חקירה קודמים במצ"ח שנסגרו מחמת התנהלות לא חוקית של גורמי החקירה.
5. לעניין הנחייה זו, "עבירה מעולם הסמים" היא לרבות העבירות התעבורתיות הבאות:
- א. נהיגה בשכרות, לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: "פקודת התעבורה"), ובהקשר זה הכוונה היא לכל הגדרות המונח "שיכור" המנויות בסעיף 64ב(א) לפקודה;
 - ב. סירוב לבדיקת שכרות, לפי סעיף 64ד לפקודת התעבורה;
 - ג. נהיגה תחת השפעת סמים משכרים או משקאות משכרים, לפי סעיף 26(2) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961.
6. סירב חייל למסור דגימת שתן לאחר שהוצא צו קש"ב בעניינו, וקיימות ראיות לכאורה לכך שהחזיק בפירורי סם מסוכן מסוג קנאביס או "קנבינואיד סינתטי", בכמות שאינה מצדיקה כשלעצמה את העמדתו לדין פלילי בפרט אישום נפרד, בהתאם לסעיף 11 להנחיית תצ"ר 2.05 "עבירות סמים", או שהחזיק בכלי המשמש לצריכת סם, בהתאם לסעיף 12 לאותה הנחיה – הפרקליט יורה על שיפוטו של

פרק העבירות	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: פברואר 2019	הצבאית הראשית

- החייל בדין משמעותי בגין עבירת הסיור, ועל סגירת תיק החקירה בכל הנוגע לעבירה הנוספת או לעבירות הנוספות.
7. סירב חייל למסור דגימת שתן לאחר שהוצא צו קש"ב בעניינו, וקיימות ראיות לכאורה לכך שביצע אחת מהעבירות הנדונות בהנחיית תצ"ר 2.21 "שיבוש הליכי חקירה ומשפט":
- א. ככל שהעבירה הנוספת מצדיקה העמדה לדין פלילי, בהתאם להנחיה 2.21, החייל יועמד לדין פלילי בגין שתי העבירות.
- ב. ככל שהעבירה הנוספת אינה מצדיקה העמדה לדין פלילי, בהתאם להנחיה 2.21, החייל יועמד לדין משמעותי בגין שתי העבירות. בהליך המשמעותי בגין העבירה הנוספת (שאינה סירוב להיבדק) יש לייחס לחייל עבירה שעניינה התנהגות מבישה, לפי סעיף 129 לחש"פ או התנהגות שאינה הולמת, לפי סעיף 130 לחש"פ, בהתאם לדרגת החייל.
8. סירב חייל למסור דגימת שתן לאחר שהוצא צו קש"ב בעניינו, ואחד או יותר מן התנאים המנויים בסעיפים 4(ב) עד (ו) לעיל לא מתקיים לגביו – **יוגש כנגדו כתב אישום** בגין עבירה של סירוב להיבדק, לפי סעיף 127א ו-250א לחש"פ.
9. סירב משרת קבע או קצין בשירות חובה למסור דגימת שתן והתנאים המנויים בסעיפים 4(ב) עד (ו), מתקיימים לגביו, יוגש כנגדו אישום בעבירה של התנהגות שאינה הולמת לפי סעיף 130 לחש"פ. בתיאור העובדות של סעיף העבירה, על התובע לפרט את העובדות הרלוונטיות בעניין הסירוב למסירת דגימת שתן חרף צו הקש"ב שהוצא ומורה לו לעשות כן, וכן את דרגתו ועמדתו של הנאשם.

מדיניות מעצר

10. ככלל, כאשר מוגש כתב אישום המייחס לנאשם עבירה של סירוב לצו קש"ב כעבירה יחידה, לא תעתור התביעה למעצרו של הנאשם.
11. ניתן לשקול עתירה למעצר במקרים בהם ישנן נסיבות חומרה, כגון:
- א. קיומו של מאסר מותנה כנגד החייל בגין עבירות של שימוש בסמים.
- ב. סירובים חוזרים ונשנים לצו קש"ב (ע"מ/51/08 **התצ"ר נ' טור' בוגורודסקי**; ע"מ 27/10 **התצ"ר נ' טור' רוטברג**).

הטיעון לעונש

12. ככלל, מדיניות התביעה היא שעבירת הסיור לצו קש"ב שקולה כנגד שימוש אחד לפחות בסם, שכן במרבית המקרים מטרת הסיור למסירת דגימה הינה להתחמק מהאפשרות לפיה ימצאו שרידי חילוף חומרים המעידים על שימוש בסם מסוכן בדגימת השתן של החייל.
13. בהתאם לסעיף 4 לעיל, מקום בו הוגש נגד חייל כתב אישום המייחס לו עבירה של סירוב להיבדק, משמעות הדברים היא שקיימות בעניינו נסיבות חומרה מיוחדות, שהצדיקו את הגשת כתב האישום. הכוונה היא לקיומו של עבר פלילי או משמעותי רלוונטי, או לייחוס עבירות נוספות לחייל בכתב האישום, בדגש על עבירות מעולם הסמים, כגון שימוש בסם מסוכן או החזקתו.
14. אשר על כן, על התובע לעתור בפני בית הדין הצבאי להטיל על נאשם המורשע בעבירה זו עונש של מאסר בפועל בכליאה ממשית, עונש של מאסר מותנה אשר יחול גם על עבירות לפי פקודת הסמים המסוכנים והורדה בדרגה. יצוין כי על פי פסיקת בית הדין הצבאי לערעורים, עונש מאסר בפועל הוא

פרק העבירות עדכון אחרון: פברואר 2019	הנחיות התביעה הצבאית הראשית
---	--

העונש הראוי לנאשמים המורשעים בגין עבירה זו (ע/194/00 התצ"ר נ' רב"ט חייס ; ע/33/06 טור' פרץ נ' התצ"ר ; ע/139/07 התצ"ר נ' רב"ט בנימין ; ע/21/08 סגן עוזיאל נ' התצ"ר ; ע/127/09 רב"ט רודקין נ' התצ"ר ; ע/63/12 סמ"ר סאסי נ' התצ"ר ; ע/22/17 טור' אסטפייב נ' התצ"ר).

15. במקרים בהם קיימות נסיבות ייחודיות, כגון הגשת כתב אישום בשיהוי ניכר ; הגשת כתב אישום לאחר שחרורו או פיטוריו של חייל מהשירות ; נסיבות ייחודיות אחרות לפי שיקול דעת הפרקליט, ניתן למתן את העתירה לעונש, בהתאם לנסיבות הרלוונטיות.